

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

СТУДИЈА ЗАШТИТЕ

**СПОМЕНИК ПРИРОДЕ
„МАШИН МАЈДАН“**

Београд 2014.

НАЗИВ ПРИРОДНОГ ДОБРА

„МАШИН МАЈДАН“

ВРСТА ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе - геолошког карактера

КАТЕГОРИЈА ПРИРОДНОГ ДОБРА ПРЕМА КЛАСИФИКАЦИЈИ НАЦИОНАЛНОГ ЗАКОНОДАВСТВА И СВЕТСКЕ УНИЈЕ ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ (IUCN)

II (друга) категорија – природно добро од великог значаја; Категорија III – Споменик природе или обележје Заштићена подручја III категорије издвајају одређене елементе природне или обележја, која могу бити рељеф, морска хрид или пећина, геолошке појаве (геолошки профили, спелеолошки објекти) или животне форме (шума, парк, појединачно стабло и др.). Ово су најчешће мала подручја по површини и обично веома атрактивна за посетиоце.

МЕЂУНАРОДНИ СТАТУС ПРИРОДНОГ ДОБРА

Споменик природе „Машин мајдан“ не испуњава услове за упис у IUCN листе националних паркова и заштићених подручја, али има основа за упис у листу објеката у оквиру Европске асоцијације за конзервацију геолошког наслеђа – ProGeo.

ОСНОВНЕ ПРИРОДНЕ И СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ

На западној падини Топчидерског брда у напуштеном каменолому откривени су седименти кредне периоде. Највећи део откривеног профила изграђују доњокредни спрудни кречњаци ургонске фације (део од улаза у Летњу позорницу и дуж ње), и горњокредне творевине (сенона) конгломерати, пешчари, глинци и лапорци (део око лучног свода - улаз у Летњу позорницу). Творевине кредне периоде садрже мноштво фосилних остатака. У доњокредним спрудним кречњацима истичу се *Requerra ammonia Goldfus*, *Toucasia carinata Matheron*, *Matheroni sp.* и др. Трансгресивно и дискордантно преко њих леже конгломерати и пешчари горњокредне старости у којима су М. Пашић (1950) и Н. Бањац (1992) одредили гастроподску асоцијацију *Bivalvia - Corbiculla (Cyrena) solitaria Zittel*, *Libitina testacea Zittel*, *Caridum becksii Muller*, *Gastropoda - Cerithium millegranum Muller*, *Cerithium heninghausi keferstein*, *Olygoptyxis variolare (Stoliczka) = (Cerithium variolare Stoliczka) Natica plesioliratha Petho*, *Natica cretacea Goldfuss*, *Nerinea cincta Lek.* *Neoptyxis incavata (Bronn)=(Nerinea incavata Bron.)*, *Glauconia coquandi d'Orbigny*, *Cassiope conoidea Sowerby*, *Araratella pulchra Hacobjan*, *Pirinella muensteri Keferstein* сврстане у стратиграфски ниво кампан-мастрихт. Горњокредни седименти на територији Београда откривени су само на овом локалитету и сматра се да представљају еквивалент госавске фације. Упоређењем церитске фауне из Машиног мајдана са

церитском фауном из других локалности (Фрушка гора, Врбовичка река и др.), потврђено је, да је подручје Београда било захваћено сенонском трансгресијом. Имајући у виду наведене специфичности профил у напуштеном каменолому Машин мајдан има велики научни значај. Атрактиван изглед локалитета, близина културно-историјских споменика Топчидера и Кошутњака и амбијент Летње позорнице у чијој се позадини спруд налази, омогућавају развијање културнообразовних функција од значаја за Град Београд. Због изражених природних карактеристика, естетских вредности и културно-историјског значаја локалитет Машин мајдан има својства природног добра и испуњава услове за заштиту у смислу одредби Закона о заштити природе.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ПРИРОДНОГ ДОБРА

Заштићено природно добро - споменик природе „Машин мајдан“ налази се на катастарској општини Савски венац, на територији градске општине Савски венац, у склопу заштићене просторнокултурно историјске целине „Топчидер-Кошутњак“ у Београду.

ПОВРШИНА

Површина заштићеног природног добра - Споменика природе „Машин мајдан“ износи 4,29 ha (4 ha 29 a 3,01 m²) од које је у режиму заштите I степена 0,37 ha, (0 ha 37a 4,65 m²) у II степену 1,04ha (1 ha 4 a 3,12 m²), а у III степену 2,88 ha (2 ha 87 a 95,24 m²). Укупна површина грађевинског земљишта у државној својини обухвата споменик природе и заштитну зону и износи укупно 6,53 ha (6 ha 53 a 16,89 m²). Од тога, споменик природе Машин мајдан заузима 4,29 ha, а део од 2,24 ha (2 ha 24 a 13,88 m²) користе физичка лица која поседују стамбене објекте у заштитној зони.

РЕЖИМ ЗАШТИТЕ

На подручју природног добра (укупне површине од **4 ha 29 a 03,01 m²**, не рачунајући заштитну зону) утврђена су три режима заштите:

➤ Режим заштите I степена (површина 0 ha 37 a 04,65 m²)

Обухвата најинструктивнији део профила од улаза у Летњу позорницу у облику свода са мноштвом фосилних остатака (и део бедема се његове леве и десне стране), као и његов наставак иза саме позорнице све до улаза у подземно склониште, као једне јединствене целине. Овим степеном заштите обухваћен је стрм одсек и зона 5 m бочно од доње и горње ивице одсека.

Режим заштите II степена (површина 1 ha 04 a 03,12 m²)

Обухвата простор непосредно испред профила I степена заштите (културно добро Летња позорница као и наставак одсекапрофила, источно од улаза у подземно склониште, до

пословног објекта ЈКП „Зеленило – Београд“. И у овом случају обухваћен је стрм одсек-профил и зона 5 m од његове доње и горње ивице.

➤ **Режим заштите III степена (површина 2 ha 87 a 95,24 m²)**

Овом степену заштите припада простор од саобраћајнице Булевар Војводе Мишића до улаза у Летњу позорницу (део бедема са његове леве стране) као и простор од поменуте саобраћајнице до границе са Летњом позорницом и стрмим одсеком који су у II степену заштите. Заштитна зона природног добра утврђена је са циљем да се омогући стабилност вертикалних отсека природног добра као и активности које би на било који начин могле дестабилизovati одсек.

Површина заштитне зоне износи **2,24 ha (2 ha 24 a 13,88 m²)**, а укупна површина заштићеног природног добра и заштитне зоне **6,53 ha (6 ha 53 a 16,89 m²)**.

УПРАВЉАЧ